РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу.
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу "SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week,
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 31-го липня 1917. Ч. 89. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, July 31, 1917. No. 89.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ДІЙШЛИ ДО ЗБРУЧА.

КОЛОМИЯ, ЗАБОЛОТІВ, КУТИ, ГОРОДЕНКА, ТЕРЕБОВЛЯ ЧОРТКІВ, І ЗБАРАЖ В РУКАХ НІМЕЦЬКО-АВСТР. ВІЙСК.

КЕРЕНСЬКИЙ СКЛИКУЄ ДО МОСКВИ „НАДЗВИЧАЙНІ НАЦІОНАЛЬНІ ЗБОРИ".

Вісти з України.

—o—

Положенє на Україні ще невиясненє.

Одеса, 25. липня. (Спізнена телеґрама). — Воєнний кореспондент лондонської часописи „Таймс" доносить:

В Київі панує спокій. Недавна присутність тут трох російських міністрів з Керенським на чолі вказує на те, як велику вагу прикладає російське правительство до українського питаня. Є надія, що тепер прийде до повного порозуміня і згоди з провідниками України та що в сей спосіб дасть ся відвернути небезпеку цілковитого політичного розірваня. **Однак помимо того положенє представляєть ся незвичайно помотане, тимбільше, що се дієть ся в безпосередній близкости театру воєнних операцій.**

Українці виключені від співучасти в „Надзвичайних Національних Зборах".

ПЕТРОГРАД, 29. липня. — **З приводу їх становища супроти Росії ані Фінляндці ані Українці ані максималісти (крайні соціялісти) не будуть запрошені до співучасти в „Надзвичайних Національних Зборах.**

Битва в Галичині.

—o—

Коломия в руках союзних війск.

„БЕРЛІН, 27. липня. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„**АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА:** Серед завзятої боротьби, якої цісар Вільгельм був свідком, німецькі дивізії перевели сильний наступ над Серетом в околиці Тернополя, здобуваючи щораз то нові становища неприятеля на східнім березі ріки.

„Дальше на полудне здобули союзні війска всі переходи через ріку Серет і Гнізну на лінії, почавши від Теребовлі аж до Скоморош (на північ від Чорткова), помимо завзятого опору російських війск, яких гнали до битви, не зважаючи на те, що тисячі падуть від огню наших гармат.

„Наступ союзних війск по обох сторонах Дністра відбуваєть ся дальше з добрим успіхом. Баварські і австро-угорські війска здобули вчера Коломию.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В північно-західній части Карпат наші війска є в погони за неприятелем, який утікає в напрямі Прута і Черновець.

„В порах на схід від Вашарґелї (на румунськім фронті) прийшло вчера до поновної битви. Союзні війска уступили під напором неприятеля назад, обороняючи свої становища на лінії, почавши від ріки Сушіци до горішної Путни.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Чинність артилерії над долішним Серетом (в Румунії) була вчера слабша ніж в попередних днях".

Німці посувають ся також на північ від Тернополя.

ПЕТРОГРАД, 27. липня. — Російський урядовий звіт звучить:

„**НА ПІВНОЧИ:** На північ від Припети прийшло до перестрілки, а передівсім на боєвім фронті коло Крева і Сморґоня.

„**В ГАЛИЧИНІ: На північ від Тернополя** обсадили **неприятельські війска село Плотич** і **Чистилів. Напади неприятеля на лінії** Лозова-Смиківці **(на північний схід від** Тернополя) **зістали відбиті.**

„В середу наша кіннота звела цілий ряд успішних боїв на лінії Коростятин-Комарівка (на полудневий схід від Монастирик).

Підчас одного такого нападу згинув полковник Калаґуров, командант осетинського полку.

„Між Дністром і Карпатами наші війска уступають дальше у східнім напрямі.

„**В РУМУНІЇ:** Румунські війска зближили ся до горішного бігу ріки Сушіци і укріпили там свої становища. Деякі передні відділи дійшли до гір на захід від Совеї. В протягу вчерашних битв румунські війска взяли богато полонених і здобули 6 гармат, 3 машинові кріси і великі засоби воєнних матеріялів".

Німецько-австрійські війска зближають ся до Заліщик і Снятина.

БЕРЛІН, 28. липня. — Звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА:** На схід і полудневий схід від Тернополя наші війска осягнули знова значні успіхи. **Наші війска зближають ся до Збрижа** (Збриж лежить 15 км. на північ від Гусятина).

„По обох сторонах Дністра російські війска утікають, знищивши за собою дороги і зелізниці. Наші війска перейшли лінію Ягольниця-Городенка-Заболотів.

„**АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА:** Війска північного крила посунули ся до Прута понизше Коломиї.

„Над долішною Путною (в Румунії) полудневе крило нашої армії уступило назад.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Загальне воєнне положенє не змінило ся".

Чортків і Теребовля заняті.

ВІДЕНЬ, 28. липня. — З головної австро-угорської кватири доносять:

„Союзні війска віднесли нині нові успіхи на північ і на полудне від Дністра. На півночи здобули союзні війска міста Теребовлю і Чортків. На полудни посувають ся в напрямі Снятина".

Союзні війска дійшли до російської границі коло Збаража і Гусятина.

БЕРЛІН, 29. липня. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЄОПОЛЬДА: У східній Галичині російські війска уступили назад через російську границю по обох сторонах Гусятина (Гусятин лежить на границі Галичини і подільської ґубернії).

„Рівночасно дійшли союзні війска до Збаража (Збараж лежить на границі Галичини і волинської ґубернії).

„Дальше на полудне союзні війска зближають ся до долішного Серету.

„Між Дністорм і Прутом російські війска станули до боротьби. Під сильним напором союзних війск російську лінію переломано. Наступ по обох сторонах Дністра відбуваєть ся без впину дальше.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В долині ріки Черемоша союзні війска заняли Кути, Повисше і понизше міста союзні війска перейшли ріку. В горах союзні війска переслідують неприятеля в околиці Шипота, Молдави і Шуліци.

„Над рікою Путною наші війск скінчили розпочатий відворот.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** Напад російсько-румунських війск в околиці Одобешті відбито. Впрочім на румунськім фронті відбувають ся лише незначні воєнні операції".

Російський звіт.

ПЕТРОГРАД, 29. липня. — Російський рапорт доносить:

„Від Балтійського моря до Припети відбувають ся лише перестрілки патруль і оживлену акцію розвинули літаки.

„В Галичині в околиці Збаража наші війска відперли напад неприятеля.

„На схід від Тернополя і дальше на полудне наші війска уступили на лінію Черніхівці-Романівка-Жеребки-Колодіївка-Пізнанка гетманська-Сороцко-Кроґулець.

„На захід від Гусятина наші війска були приневолені уступити під сильним напором неприятеля.

„На захід від Заліщик війска неприятеля заняли Ясенів пільний і Топорівці.

„На північний схід від Кірлібаби наші війска уступили у східнім напрямі.

„На румунськім фронті румунські війска посунули ся знова трохи в напрямі до Вашерґелї".

Керенський відїхав на боєвий фронт.

ЛОНДОН, 29. липня. — **Тепер нема вже сумніву, що російські війска будуть приневолені опорожнити всю Галичину і Буковину. Треба бути приготованими також на те, що треба буде втратити також велику частину України і решту Румунії.**

Війска неприятеля посунули ся в деяких місцях о 70 миль наперед, а в околиці Гусятина перейшли вже навіть російську границю.

З Петрограду доносять, що Александер Керенський, президент кабінету і рівночасно міністер війни, а в дійсности диктотар Росії, відїхав на боєвий фронт, щоби здержати дальший відворот російських війск. Однак серед теперішних обставин ледви можна надіяти ся, щоби XI. і VII. армія могли ще ставити якийсь сильнійший опір німецьким війскам.

Керенський відбуде нараду з головними командантами всіх фронтів, а також з бувшим головним шефом російських війск, ґен. Алексієвом, давнійшим міністром війни, ґен. Гучковом, і бувшими командантами, ґен. Рузским і Ґурком. На нараді має бути порішене, хто має обіймити уряд міністра війни.

В нарадах має взяти також участь адмірал Колчак, бувший командант чорноморської фльоти. Ходить чутка, що адмірал Колчак має бути покликаний на міністра маринарки.

Російські чеські полки зовсім знищені.

ПЕТРОГРАД, 27. липня. — **Часопись „Вечерное Время" доносить, що в битві під Тернополем впали жертвою три чеські полки (около 10.000 жовнірів), які були зорґанізовані з Чехів і Словаків, котрі попали в російську неволю.**

Коли німецько-австрійські війска розпочали наступ в напрямі Тернополя, чеські полки позістали на своїх становищах до послідного, підчас коли російські полки відступили, полишаючи їх на неминучу смерть. Чехи, побоюючи ся зі сторони Австрійців пімсти, воліли ґинути, ніж іти в полон. Офіцири відбирали собі житє, стріляючи до себе з револьверів, а жовніри ішли там, де падали кулї найгустійше.

Оповідають, що трох полонених Чехів неприятель сейчас повісив. Але опісля лучило ся, що Чехи взяли в полон трох Німців. Тоді Чехи примусили полонених Німців, щоби вони відвязали повішених Чехів. На тихсамих шнурах повісили Чехи відтак полонених Німців.

Жіночий батальон потерпів дуже тяжкі втрати.

ПЕТРОГРАД, 28. липня. — Тут прибуло 10 ранених жінок, які брали участь в битві під Сморґонем в батальоні Віри Бучкарев.

Команданти батальону, Віра Бучкарев і Марія Скридлов, позістали в шпитали у Вітебску.

Після оповіданя ранених позістало з батальону, який числив 200 жінок, ще около 50. В битві було 20 убитих, 8 полонених, а решта ранених.

Одна з ранених жінок-жовнірів оповідає:

„Коли ми розпочали наступ, серед ворогів повстало замішанє, коли вони почули жіночі ґолоси. З того ми скористали і підчас першого нападу богато Німців убили, ранили і полонили.

„Між полоненими було також кілька німецьких жінок, від яких ми перший раз довідали ся, що німецькі жінки беруть участь в битвах на фронті.

„До наступу ми йшли без найменьшого страху. Зі співом і сьміхом йшли ми против ворога. Коли ми відповідали на сильний огонь неприятеля, на велике здивованє побачили ми, що всі наші товариші-мущини на сусідних становищах нас по зрадницьки полишили".

В РОСІЇ

Керенський склик֌є до Москви „Надзвичайні Національні Збори".

ПЕТРОГРАД, 27. липня. — **Крайно небезпечне положенє, в якім опинила ся тепер Росія, приневолило диктатора Керенського не ждати, аж доки не зберуть ся „Установчі Збори", але вже на день 31. липня скликати „Надзвичайні Національні Збори".**

Участь в тих зборах мають взяти члени думи, визначнійші особистости цілого краю, представники земств, міст, робітничих юній і університетів.

Збори мають обдумати средства і дороги, при помочи котрих дало би ся направити теперішнє невідрадне становище Росії.

Керенський хоче ще перед скликанем „Надзвичайних Національних Зборів" зреформувати кабінет.

ПЕТРОГРАД, 28. липня. — **Керенський відложив реченець скликаня „Надзвичайних Національних Зборів" на пізнійше з огляду на те, що він постановив перед скликанем зборів зреформувати теперішний кабінет.**

Панує гадка, щоби теперішний кабінет, який є неповний і числить всего 10 членів, розширити на 16.

Кадети проти Терещенка і Чернова.

ПЕТРОГРАД, 29. липня. — **Справа доповненя кабінету зістала спізнена з приводу услівій, які ставлять несоціялістичні партії, і з причини виїзду Керенського на боєвий фронт.**

Кадети (конституційні демократи) предложили свої услівя, під якими вони зголили би ся дати своїх представників до кабінету. Астров і Кішкін, оба кандидати з кадетської партії на міністрів, подали яко перше і найважнійше услівє „вести разом з аліянтами війну, доки не буде віднесена цілковита побіда", дальше строгі зарядженя проти анархії і відложенє всяких суспільних реформ до законодатних зборів.

Кадети заявили ся також рішучо проти міністра рільництва Чернова, і міністра для заграничних справ, Терещенка.

Проф Мілюков проти політики нового правительства.

ПЕТРОГРАД, 27. липня. — На засіданю повної міської ради в Петрограді була на дневнім порядку між иншими також справа уділеня Керенському правительством диктаторської власти.

Проф. Мілюков, бувший міністер для заграничних справ, заявив ся проти нового правительства, яке в дійсности стоїть під цілковитою контролею ради робітників. Однак помимо його спротиву збори ухвалили підпирати нове правительство.

Ленін знова на воли.

ПЕТРОГРАД, 27. липня. — **Николай Ленін, якого підозрівають, що він стоїть в службі німецкого правительства, находить ся нині знова на воли.**

Леніна освободили анархісти, звівши коло міста Торнеа (Фінляндія) боротьбу з аґентами російського правительства.

Притім вдало ся однак аґентам заарештувати жінку Колонтай, на якій також тяжить підозрінє, що вона стоїть в службі німецького правительства, і кільканайцять инших аґітаторів.

Причину анархії в Росії приписують максималістам.

ПЕТРОГРАД, 28. липня. — Міністерство справедливости видало відозву, в якій подає до відома загалу, що провідник максималістів, Николай Ленін, і його два товариші, Зіновев і Каменов, є учасниками німецького заговору проти Росії.

Причину цілої анархії і воєнної невдачі на галицькім фронті приписують роботі максималістів (крайних соціялістів).

Робітники в Петрограді обурені.

ПЕТРОГРАД, 28. липня. — Між радикальними елементами серед робітників в Петрограді викликало поступованє правительства супроти крайних соціялістів велике невдоволенє.

Робітники є обурені передівсім за те, що їх підозріваєть ся, що вони стоять на службі німецького правительства. Сорок робітничих товариств внесло до правительства в сій справі рішучий протест.

На боєвім фронті переведено богато засудів смерти.

ПЕТРОГРАД, 28. липня. — **З боєвого фронту доносять, що на приказ командантів переведено там в останних днях богато засудів смерти серед жовнірів, які відмовили послуху або здезертирували зі своїх становищ.**

Військові власти є переконані, що завдяки масовій екзекуції в дуже короткім часі вдасть ся привернути давну карність в армії.

Бувший російський цар зломив ногу.

ЛОНДОН, 28. липня. — З Петрограду доносять про нове нещастє, яке стрінуло бувшого царя російського.

Коли цар проїздив ся в парку в Царськім селі на біциклю, впав і зломив ногу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Із деяких наспівших до Америки листів з російської України показуєть ся, що давнійша офіціяльна назва російської України — „Малороссія" вже тепер не вживаєть ся. Хто пише до якоїнебудь місцевости на Україні, має писати: Україна — Росія, а не инакше:

Нарешті стало ся те, що вже давно повинно було стати ся. Термін „маленька Росія" належить уже до історії. За „маленькою Росією" будуть жалувати хиба одні „малороси", які до революції в Росії стояли на службі царя, а Українців прозивали згірдно „мазепинцями".

Польські часописи доносять, що всі галицькі Поляки стоять муром при ухвалах польського кола соймового „в справах політікі народовей" (читай: в справі вилученя Галичини і закріпощеня Українців). Польська суспільність вислала в тій справі до польського кола 80 телеграм і понад 450 письм із 20.000 підписами, серед котрих виднієе 800 підписів польського духовенства. Свою солідарність висловили всі польські Спілки і цілий ряд галицьких міст. Всі взивають польське коло до витривалости на вибранім раз шляху.

Шікаґовський „Дзєннік Звйонзкови" (ч. 176) в рубриці „З зєм польскіх" подає ось-таку новинку:

Білорусини.

Німецькі часописи на занятих областях доносять, що власти звертають особливішу увагу на давнійший гнет, якого дізнавали Білорусини під російською владою. Німецькі власти узнають право Білорусинів до самостійного народного житя, длятого замісць російської назви „белоруси", по німецьки „Вайсруссен", памятки з часів переслідувань російських, уживають урядово назви „Вайсрутенен" і „Вайсрутенієн".

У Вильні виходить білоруська ґазета „Гоман", яка оголошує всякі урядові розпорядженя мовою білоруською. Німецькі часописи зазначують, що те поступоване властий має отворити сьвітови очи, що старинний нарід над жерелами Двини і Німану, з власною культурою і мовою, будить ся до нового народного житя.

Комісія військових справ вашінґтонського сенату віднесла ся прихильно до резолюції Чемберлейна, яка домагаєть ся рекрутованя чужинців до американської армії. Є отже надія, що ся резолюція перейде також у конґресі і станеть ся обовязуючим законом. Дотична резолюція, яка дотичить округло 1,000.000 мущин, постановляє, що всі чужинці, котрі жиють у сім краю один рік, а за той час не робили ніяких заходів, аби стати ся американськими горожанами, підлягають військовій бранці. Виїмок становити-муть лише ворожі чужинці і їх союзники, чужинці з тих країв, які не мають зі Злученими Державами договорів, позволяючих на рекрутоване своїх горожан, і чужинці, які не можуть бути горожанами сеї держави, прим. Японці і Хінці.

Американська преса загалом домагаєть ся ухваленя згаданого законопроєкту, а своє домаганє мотивує тим, що кождий чужинець, котрий може в сім краю жити і користувати ся його ласками, може також і бороти ся за нього.

В чім лежить невдача російських військ.

„Одною з найголовнійших причин пораженя, яке потерпіли російські війска в Галичині, є, що Керенський хоче силою змусити російських салдатів робити те, що не лежить в їх безпосереднім інтересі".

Таку гадку висловив Абрагам Каган, редактор жидівської соціялістичної часописи в Ню Йорку „Форвертс". Кагана вважають тут одним з найліпших знавців російських відносин.

Каган є тої гадки, що російський нарід, осягнувши через революцію свободу, втратив зовсім інтерес до веденя війни. Велика маса російського народу знає лише те, що Романові розпочали війну, і лучить все лихо з Романовими. Дальше російський нарід є того переконаня, що війну викликали три короновані голови, і тому він ставить питанє: „Чиж не всі короновані голови є лихі?"

„Утікаючі в Галичині російські салдати не є жадними боягузами — каже Каган. — Се тісамі люди, які, зоружені лише в палки, вміли здержати великий наступ німецьких військ по упадку Варшави. Але з програмою Керенського щодо воєнного наступу вони зовсім не годять ся. Вони взагалі не видять причини, задля якої вони мали би дальше бороти ся. Їх зовсім не обходить те, чи побідять Німці, чи аліянти. Вони є вповні задоволені тим, що віднесли побіду над царем і тепер хочуть іти до дому, управляти свою землю і заживати свободи.

„Я люблю і подивляю Керенського. — говорить Каган. — Його запал і посьвята є величезні, але ми мусимо побоювати ся, що його дні є почислені. Його сила волі і віри не вистарчає, щоби переконати російського салдата, аби він жертвував у війні своє житє. Коли би Керенський був обмежив ся до того, щоби армію зреорґанізувати до народної оборони, то він був би не мав жадних великих трудностий; але я не вірю, щоби він потрафив підготовити армію, аби вона була в спромозі перевести наступ. Росія потребує своєї армії радше для удержаня свободи ніж до веденя війни. Нарід, який доперва розвиваєть ся, є без армії пропавший. Свобода, яка не буде обезпечена армією, є пуста.

„Росія находить ся нині в лихім положеню. Ленін, Троцький і максималісти поривають нарід до крайних кроків, використовуючи настрій серед мас, який викликала війна. Натомісць правительство старає ся сей настрій серед народу змінити.

„Під максималістами треба розуміти людий, котрі домагають ся як найбільше, иншими словами: всього. Перед 12 роками сеї назви уживано для означеня анархістів, але нині ся назва відносить ся не лише до них, але також до Леніна, Троцького і їх товаришів.

„Більша частина „большевиків" (то є більшости соціялістичної партії) відпала від Леніна, який вважає себе радше комуністом в значіню Карла Маркса. Ленін і його сторонники є переконані, що російська революція є початком заповідженої Марксом комуни, підчас коли більшість Москалів є тої гадки, що Росія ще не дозріла до суспільної революції. Вони є тої гадки, що російський селянин є ще далекий від економічного положеня, яке після погляду розважнійщих соціялістів могло би бути підставою до кооперативної комуни.

„Всякі балачки, що Ленін є німецьким аґентом, се чистий нерозум. Таксамо глупі є всі донесеня, неначе би російські соціялісти вважали його німецьким аґентом. Таке може собі говорити ґен. Брусілов, але в те не повірить жаден розумний Москаль.

„З другої однак сторони богато людий вважає Леніна за небезпечнійшого від всіх німецьких аґентів до купи, бо він має велику силу волі, відвагу, а може навіть і власть знищити революцію. Перед пяти роками я був з ним разом в Кракові, відки він потайно видавав свою часопись „Правду", яка стала найсильнійшим орґаном максималістів і яку остаточно провізоричне правительство закрило.

„Хоч наші погляди ледви сходили ся і хоч мене остережено, що Ленін є нетерпимим фанатиком, я був захоплений його чесностию і його майже дитинними поглядами, які були правдиві російські. Після свого вигляду Ленін є типічний Великорос. Його гостинність була широкозвісна.

„Ленін посьвячуєть ся передівсім студіям про політичні й економічні проблєми і про сї справи написав богато праць. Його властиве імя не є Ленін, але Улянов. Його брата повісили у 80-тих роках за співучасть в заговорі на житє царя Александра. Ленін є правдивий російський фантаст.

„Троцький належить також до непримиримих. Через короткий час він перебував в Ню Йорку, будучи редактором „Нового Міра". Коли однак вибухла революція, Троцький виїхав сейчас до Росії. По дорозі анґлійські власти його інтернували через якийсь час в Галіфаксі.

„Троцький працює разом з Леніном, але його не можна вважати членом його партії. Троцький має свою власну партію. Як останні вісти з Петроґраду доносять, провізоричне правительство видало наказ обох арештувати".

НА СТРАШНИЙ СУД.

(Редакція вінніпеґського „Українського Голосу" одержала з Москви чотири числа українського журналу „Промінь", з якого в 30. числі передрукувала низше наведену статю).

Настав великий час — час страшного суду, час великої проби для народів і верств і поодиноких людий, час поставити свою справу й боронити її на сім термині, від котрого не буде ні відклику ні касації. Українське громадянство має стати на нім і сказати, чого йому треба, чого воно хоче і чим своє хотінє підкріплює. Розгорнути свою справу, свій віковий тягар і сказати своє слово. Сказати його як **громадянство** і як громадянство **українське.**

Слова поодиноких людий, хоч би як заслужених і шанованих, не будуть мати ваги. Їх понесе буйний вітер великої заверухи. Мати-ме вагу слово тільки зорґанізованого громадянства. **Українці мусять орґанізувати ся на кождім місци і в кождих обставинах, шукаючи звязків, які звяжуть їх як найміцнійше і найтривкійше.** Орґанізувати ся як Українці, а не ґрупи чи національні філії російських, чи якихось-там инших партій чи союзів, щоби мати повну свободу в обороні своїх національних прав — того спільного національного гасла, яке обєднає на спільній національній плятформі українські партії й ґрупи в рішучий момент.

Рік, два роки, три роки ми шукали того мінімума національних домагань, котрий би своєю елементарностю міг промовити до сумлїня навіть людям найбільше байдужним до наших національних потреб, коли в них є хоч крихта щирого пошанівку для людських вимог. Тоді нам казали, що в великі хвилї, коли важать ся долї народів, не можна займати ся дрібними питанями про школу і мову. Коли ми нагадували про наші далекосяглі політичні і культурні ідеали, на наші слова здвигали плечима, що громадянство так здезорґанізоване, нація так зруйнована може претендувати на широку автономію і повноту національної культури.

Сю науку мусимо взяти на розум! Наш голос, наші домаганя мати-муть вагу і змусять рахувати ся з собою тільки тоді, коли за нами стояти-ме велика національна орґанізованість, загально національна координованість, солїдарність!

Без сього нам на нинїшний суд анї показати ся.

Проф. М. Грушевський.

ВОЛОДИМИР СИРОТЕНКО.

ЗАХІД СОНЦЯ.

Сонце червоне,
Йдучи спочивати,
Розбризкало фарбу
На поле і хати.
І горбик залив ся
Огнем золотим
І гай і тополї
І верби під ним.
І довгії тїни
Від дерева скрізь
Чорними стяжками
Упали у низ.
І сосни й берези
І кріпкі дуби
Покірно схиляють
Червоні чуби.
У річцї прозорій
Вода миготить;
Утомлена чайка
До дому летить;
Без віддиху квакчуть
Жаби в ставу.
Сховавсь жайворонок
В високу траву,
І стало темнїти
В дрімучім лїсу,
Ховаючи пишную
Денну красу.

Бервік, Н. Г., 18. липня 1917.

МИНУЛЕ Й ТЕПЕРІШНЕ.

I.

(Виїмки з листу хорунжого Українського Січового Стрільця, написаного до знакомого в Америці. Лист висланий 14. цьвітня 1917 р.).

„Я, як догадуєте ся, находжу ся тепер в російськім полоні і то вже осьмий місяць. Попав туди 3. вересня 1916 р. в бою коло Бережан.

„Заки напишу про моє теперішне житє, згадаю вкоротції про моє минуле. І так: При кінци серпня 1914 р. вступив я до Українських Січових Стрільців. По коротких вправах коло Мукача (на Угорщині) вийшов я в поле при кінци вересня і там перебув два роки з виїмком двох місяців, доки доля не перекинула мене на другий бік залізного кордону. За той час я пережив чималі воєнні злидні та нераз заглядав смерти в очи. Та при тім всім не бракувало гарних, веселих хвиль. Жаль було тільки сього, що Стрілецтво не осягнуло сподіваної цїли і що лише впливало почасти на зміну мильного погляду Австрії на східну Галичину та піддержувало його до останних часів.

„Докладнійше про Стрільців не пишу, бо сподіваю ся, що Ви є добре про них поінформовані. Згадаю ще тільки про се, що **у вересни 1916 р. Стрілецтво мало дуже великі втрати в убитих та ранених, а решта попала ся по завзятім бою в полон. Стрілецький полк вже мав бути розвязаний, але на інтервенцію Трильовського та других його відновлено та злучено з буковинськими Стрільцями.**

„Житє моє в полоні з початку було майже невиносиме. Буденщина, нудьга та брак відповідного занятя, тісні та невигідні мешканя підкопували моє здоровлє. За сей недовгий час побуту я перемандрував майже всю европейську Росію. Минулу зиму перебув в деревляних бараках в Царицині над Волгою, а 5. марта перевезли нас на санках до глухої місцевости Дубовки, віддаленої від Царицина на 50 кільометрів. Тут перебуваю дотепер, та чи довго — не знаю. Відай не довго, бо вже тепер ходять чутки, що маємо незадовго виїхати до Саратова.

„Житє тут дещо поліпшило ся. Перше се, що вже привик до ріжного, а друге се, що обставини змінили ся на красше. Тут зібрало ся нас Українців офіцирів 53, з чого Стрільців нас є 15. Отже спільно заложили невеличку бібліотеку, записали російські ґазети, а на будуче будемо мати вже й українські. **Несподіваний переворот в Росії та автономія України незвичайно захопили нас та піднесли на дусі.** До того корисне для нашого здоровля се, що ми одержали тепер 5 годин вільного виходу з поміщень, розуміеть ся з ріжними обмеженями. Та мимо сього якась поважна праця майже виключена, а се зі зглядів матеріяльних та з огляду на лихе поміщенє. Дорожня тут неімовірна і через се наша пенсія заледви вистарчає на прохарчованє та залагодженє найконечнійших дрібничок.

„Душевно я вже доволї зрівноважений. Непокоїть мене лише питанє про будуче. Три роки — будьщобудь довгий час! Я його особисто стратив марно і на будуче не набув нічого, хиба гарту до житєвої боротьби. Вправді суспільні відносини по війні значно змінять ся і лекше можна буде помагати собі в часї студий, однак я не сподіваю ся, щоби з сього була велика користь. Іменно я маю велику охоту студіювати аґрономію, а при тім всякі побічні занятя є виключені. Та щоби перевести своє бажанє в діло, я готов виїхати по війні до Америки на яких два роки, заробити дещо гроша, а опісля почати студії. Деякі сприяючі обставини промовляють менї за тим... Однак сї мої міркованя видають ся менї самому не вповні раціональними тому, що не знаю докладно відносин в Америці та непевний я, чи ті два роки зможу відповідно використати навіть при моїм бажаню та волї.

„Ось тому прошу о пораду в тій справі. Я здоров, на разї вчу ся анґлійської мови та переробляю дещо з полїтичної економії. Хочу бодай так скромно використати час, коли инакше годі.

„Здоровлю" і т. д.

(Підпис опускаємо з огляду на другий лист).

II.

8. мая 1917.

(Другий лист Українського Січового Стрільця з російського полону).

„З нудьги та горя бажаєть ся менї написати до Вас сей лист. Бо якже не нудьгувати?! По двотижневім вільнім виході з поміщень позбавили нас його вже 2. мая і то не з нашої вини, а з політичних чи инших зглядів. Ось тепер така гарна маєва пора, так пишно десь вже розцвили ся вишневі сади на окраїнах місточка, так все там дише запахом, так манить до себе красою! А ти сиди тут в хаті та гляди на сї обшарпані мури, на брудний пісковатий ринок і на такісамі улиці. Та коби бодай сад який тут, бодай одно дерево, а то й слїду з нього нема. А в кімнаті так тісно, душно, непривітно. Тай не диво! Нас тут 20 людий, ліжко коло ліжка, стола навіть нема. Тому, що не маємо подвіря, позволено нам „гулять" по улиці, де — як я висше згадав — пісок, порох, сьмітє, бруд...

„Та все те лекше зносити при здоровлю. Я-ж на лихо тепер дещо занедужав. Мабуть маю катар кишок. Мучить мене вже більше тижня і нема навіть надії на скоре виздоровленє. Покищо лїчу ся дома, хоч се доволї невигідно, тай коштує дещо, а з другої сторони знаю, що і в шпитали (та ще в російськім!) не було би красше. Побуду ще якийсь час дома, а коли не поможе, так і туди помандрую.

„Про рішенє Українського Конґресу, про вибір Головної Ради з 300 членів і виконуючого комітету з 15 членів, про утворенє Українського Леґіону з 2 бриґад Ви певно докладно поінформовані. Я хочу тільки згадати про становище полонених Українців, офіцирів австрійської армії, відносно до тих подій на Україні. Отже з огляду на се, що на Україні тепер роботи гук та ще й робітників до неї треба сила, **більшість Українців, офіцирів австрійської армії** з кількох таборів, про котрі я знаю, **рішили ся стати на услуги Центральної Української Ради.** В сїй справі вислали запит до голови, проф. М. Грушевського. У нас, в Дубовці, на початку сих подій не всі повірили в рішучість та силу українських діячів і побоювали ся ризика так, що тільки нас 9 офіцирів У. С. С. та 2 з австрійської армії (між першими і я) вислали до Головної Української Ради заяву, що ми готові брати участь у всякій роботі на Україні після вказівок Української Ради. О скільки вона уважає нашу працю потрібною і корисною, то най стараєть ся о наше увільненє з табору полонених.

„Рішенє сеї справи ще нам не відоме. Рад, щоби забрали нас туди як найскорше, та се ледви чи можливе в теперішних обставинах.

„Здоровлю" і т. д.

(Оба повисші листи перейшли російську й анґлійську цензуру).

III.

(Виїмки з картки иншого Українця, полоненого в Росії).

Сибір, дня 1. цьвітня 1917.

„У нас, як певно знаєш, був тут якийсь час рух. Тепер потрохи всьо вертає до нормального житя. Се для наших дуже добре, бо старе правительство добре було нас притиснуло. Ніякої своєї часописи, ні зборів — нічого. А тепер вже братія трохи відгукнулась; були вже по містах збори, видають дальше „Раду", а около 15. цьвітня має бути в Києві загальний український зїзд. Може воно красше буде, тимбільше, що в Австрії раз теревенять про автономію Галичини, то знова навіть про цілковите влученє Галичини до Польщі. Ато гарні вигляди... „За моє жито щей мене побито". Но, но"...

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєть ся всіх місцевих урядників і орґанізаторів У. Н. Союза, що згідно з ухвалою головного екзекутивного комітету, з 10. липня с. р., до У. Н. Союза будеть ся дальше приймати нових членів за половину вступного в місяцях: липни, серпни і вересни 1917 р. З сеї ухвали повинні користати як місцеві урядники У. Н. Союза так і ті, котрі мають намір приступити до У. Н. Союза.

По всі інформації в справі У. Н. Союза треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

За головний уряд У. Н. С.

Д. Капітула, гол. предс.;
М. Угорчак, гол. рек. секр.

В. Білинський.

ДВА РОДИ НАЦІОНАЛЇЗМУ.

(Конець).

З черги застановім ся тепер над тим, о скільки се відповідає правді.

Кому не чужа українська історія і хто бодай хвилинку коли над нею застановив ся і порівнав її з історією хоч би Москалів або Поляків, того ясно вдарить в очи одно, що різко відділяє наш нарід від обох згаданих. Ріжницею тою є **повна терпимість українського народу до чужинців, шановане їх прав і відсутність загарбуваня та поневолюваня чужих народів.** Далї червоною ниткою тягнеть ся крізь всю нашу історію **демократична риса,** яко питома черта Українця, що й дало почин деяким нашим ученим, (прим. Одинець) говорити, що українська нація є покликана до найлучшого витвореня і удосконаленя демократичних основ правлїня. Поминаючи однак на боцї ту думку, яко похожу на осуджений нами месіянїзм, ми все таки признаємо, що основною чертою нашого народного характеру є як найкрасший демократизм. **Через той то демократизм брак у нас висших економічних кляс, які дуже часто псують правильний демократичний націоналїзм у свою користь, перетворюючи його в націоналїзм першого рода, який ми назвали-б аристократичним; далї тому, що сутию нашої нації, її душею є широкі, не зрічниковані ще суспільно й економічно народні маси, стоячі на доволї низкім уровени культури і незвичайно занедбані під кождим оглядом. Супроти того всього в нас знаходить почву до розвою лише націоналїзм демократичний, поступовий, який клопочеть ся не виключно о національні особливости, чи вони добрі чи злі, дбає не лише о зверхну форму, щоби дорівнати иншим націям у певних спеціяльностях, але навпаки, за свій сьвятий обовязок признає усильну працю для широких народних мас, дбає про їх культурне, економічне і полїтичне піднесенє і розвиває національну культуру в міру потреб тих широких народних мас.** Тому нема в нас того хоробливого, слїпого обожаня і вихвалюваня всього, що своє, без огляду на те, чи воно добре чи зле (одиниції в рахубу не входять!) аж до того степеня, щоби ненавидїти чуже і всьому противставляти своє. Найлучшим доказом того є поверх столїтна історія нашого т. зв. національного відродженя, де наслїдком нечуваного культурного поневоленя і гнету українських мас ми не стрічаємо в них завзятого, запеклого, ненависного протиділаня свому гнобителеви, а противно: людяність, прихильність і надія на лучше без перериваня боротьби о лекшу національну долю бє тут на кождім кроцї. Не вірите — читайте, що говорили і писали наші міродатні одиниці, почавши від Котляревського, а скінчивши Франком і Грушевським. Ми ніде не знайдемо в них національної зарозумілости і слїпої ненависти — навіть до своїх національних ворогів, бо коли вони дорікають сим послїднім, так се гейби з жалем, з докором, що „могло би бути красше, можна би було жити по братерськи, та сусїди самі не схотїли" (Шевченко).

Не тут місце переповідати нам історію українського національного руху послїдних часів; ми хиба зауважимо, що сей рух носить характер чисто **демократичний, поступовий, згідний із всесьвітними ідеалами.** Відти й випливає, чому деяких наших духових велитнів, прим. Франка, зачисляють до інтернаціоналїстів, підчас коли він був найкрасшим **націоналїстом демократичного напрямку;** бо чиж можливий у нас націоналїзм не демократичний, не пролетарський, коли нема для нього почви, рілї?... **Український націоналїзм бореть ся в імя народних мас, для добра тих же мас і тому він нїколи не може бути заборчим, консервативним, рабівничим.**

Таким робом пізнали ми правильний демократичний націоналїзм і бачили, що український національний рух як найкрасше підходить до нього, — або виказали, що суспільна течія, прозвана націоналїзмом і многими інтернаціоналїстами окричена за явище назадницьке, антикультурне, вороже загально-людському поступови, являєть ся безпідставною клеветою, основаною на недостачі порядочного знаня націоналїзму і на односторонних виводах його звихненої форми. Націоналїзм яко національна амбіція, зарозумілість і ненависть чужого, заслугує на догану, але не треба його мішати з націоналїзмом здоровим, демократичним, яко природною проявою людського духа. Сей заслугує на поперте і похвалу.

Доводить ся нам уже другий раз з черги говорити про вагу націоналїзму, а примушує нас до сього дивачне і трудне до виясненя захованє декотрих наших тутешних інтернаціональних соціялїстів, які в своїй загорілости доходять навіть до повного заперечення нації і маловажного відношеня до неї. Доказом: їх відношенє до „Українського Дня" і вічеві доволї дитячі в тій справі вислови. Пишучи свого часу „Часи націоналїзму", я мав на думці тих власне панів. (Та, на жаль, зовсім инакше зрозумів мене добродій Ревюк в своїх кільометрових „критиках" у „Народній Волї", повних найогиднійших лайок, на які я уважав низше своєї чести відповідати, а що се його „творчість", се пізнаю по „стилю"). Блудом їх є те, що вони замикають свої очи на дійсність і летять у сьвіт фантазій. Я, мимо того, що є націонал-демократом, нїколи не осуджую соціялїзму, бо він виражає одну з многих сторін богатого й широкого людського житя. **Всї партії виявляють в тім свою вартість, що кожда з них зображає певні моменти, лише якісь частини загальної житевої цїлости,** і говорити, що якась партія, скажім: соціялїстична чи національно-демократична є найлучша, а всї инші злі, є всьо одно, що казати, аби цїле, ріжнородне, незвичайно богате і широке духове і фізичне людське житє втолочити в рамки даної партії, що рівналоб ся неминучій смерти, бо тільки **всї партії разом взяті зможуть умістити в собі і заспокоїти бурхливе й богате на зміст людське житє. Всесторонність, а не односторонність являєть ся конечним услівєм людського щастя.**

Д. Добоправов.

РЕВОЛЮЦІЯ.

(Записки).

(Дальше).

XII.

Таврійська палата.

В перші дни революції трудно було ходити по головних улицях: всї хідники набиті народом; ідуть тїсно, а серединою улиць — війска: і піхота і артилерія, військові автомобілї, козаки — всї тягнуть до думи, яка в ті дни стала серцем і душею Петербурга. Одні вертають з думи з музикою і з червоними прапорами, другі — їм назустріч. Марселеза не вгаває. То грає її військова орхестра, то співають сїрі, прості ряди жовнїрів. А нарід на хідниках підхоплює — і всьо зливаєть ся в урочисту, метушливу прекрасну симфонію: і хор і орхестра і протяжні оклики „гурра".

Час від часу проводять під вартою полїцаїв, „знятих" зі стрихів, відки вони стріляли з машинових крісів. Всї полїцаї по цивільному; лише чоботи — полїційної форми.

— Диви но ти! — сьміють ся в товпі. — Костюм цивільний, а чоботи полїційні! Ей, дядьку! Патинки возьміть або лякери!

Перед Таврійською палатою червоними густими купками стоять прапори і стяги. Чорнїєть ся від народу. З трудом можна діпхати ся до брами. Шість чи сїм моряків з крісами стережуть входу. Один з них, кріпкий, сильний питає:

— Ваш пропуск?

Подаю йому свій документ:

> **Тимчасовий комітет членів державної думи.**
>
> **Удостовіренє.**
>
> **Видано тимчасовим комітетом державної думи п. Леонїдови Доброправову для свобідного входу і виходу з державної думи і перебуваня в Петроградї.**
>
> **(Печатка державної думи).**
>
> **За предсїдателя тимчасового комітету:**
>
> **(Підпис нечиткий).**

Моряк віддає менї документ назад.

— Прошу, товаришу!

Показую папір. Мигом перечитують і перепускають. В передсїнках — трета варта. Входжу до півокруглої салї. Межи гарними йонськими колюмнами знова варта. Наконець я у Катеринській салї.

Ліворуч на підлозї лежать покотом матрози; відпочивають по службі. Кріси зложені в козли. Тут же стіл, закиданий „Ізвєстіями Ради робітничих і жовнїрських депутатів". При столї сидить кількох жовнїрів. Один з них читає газету, прочі балакають. Дальше — в глубинї — двері, яких стереже варта. На дверях великий афіш; на білім тлї, виділяєть ся різко тільки одно слово: „Арештовані". Тут за тими дверями сидять всї „кити"; тут і Протопопов і Штірмер і Щегловітов і Хабалов і Кульчицький і т. д., і т. д.

По серединї салї товпа: безнастанний мітинґ. Говорять жовнїри і робітники. Один заміняє другого.

Чую, бесїду: питане важне — конець з війною, чи нї?

Вперше за цїлий час свого істнованя гарні білі колюмни, стародавні дітища, видять таке товариство, чують такі бесїди.

Жовнїрські лиця зосередковані і напружені.

— Що задумав! — звертаєть ся до мене пристаркуватий добродушний жовнїр, з голубими очима і широкою бородою, киваючи на бесїдника. — Війни не треба!... Нині дістанемо землю і всьо, а завтра Німець прийде і забере. — Жовнїр махає рукою. — Пуста бесїда і більше нїчого. — Він знова прислухуєть ся до бесїди і, постоявши мінуту, звертаєть ся до мене: — Котрі, скажім, тепер в окопах... Що-ж, ми їх кинемо, чи що, чи як жеж? Ми-ж для всього народу старали ся, недаром ішли на таке дїло... — Його голубі очи дивлять ся строго. — Ми для вітчини! А не так...

Вийшовши з Катеринської салї, де воздух був пересичений синим тютюновим димом, проходжу через довжезний коритар. Кімната за кімнатою. При кождих дверях варта. Тут як день так ніч клекотить безнастанна робота. В коритари видно офіцирів і депутатів з блїдими та знесиленими від безсонних ночий лицями. Їх очи червоні і підпухлі.

Будуєть ся нове житє. Відчуваєть ся велитенський розмах роботи. Тїсно, душно, але анї тїсноти анї натовпу нема. Всї спішать, всї заняті. От молодий прапорщик у біноклю, з червоною перепаскою на руцї, швидко питає жовнїра:

— Автомобіль готовий? Скажіть, товаришу, щоби скорше!

Сивий старець в цивільнім убраню, з паперами в руках, майже прожогом біжить. І в нього змучене лице й очи; здаєть ся, вже не видить. Подальше показуєть ся тяжкий широкий Родзянко. Кличе офіцира, говорить йому щось і йде назад, а по опущених раменах і згорбленій спинї видно, який він змучений і мабуть радо би проспав ся.

Вернувши ся в Катеринську салю, я стрінув члена державної думи, протоєрея Фільоненка; серед гуку і шуму голосів говоримо, з трудом чуючи один другого, про нове, про всьо нове, таке неожидане, таке чудове, подібне на сон. Отця Фільоненка інтересує будуча доля церкви. Я не поділяю його поглядів, але слухаю з великою радостию його одушевлену бесїду, таку щиру, чесну, як його бесїда з парляментарної трибуни.

Побіч нас проходить ряд жовнїрів з офіциром; відходять на варту. Якась женщина приносить величезну тацу хлїба з маслом.

Кого то вже нема в Катеринській салї! Жовнїри, дами, студенти, адмірали, робітники, чиновники. Без кінця прибуває товпа. Чути шум, поспішні голоси:

— Привезли!

— От, от, дивіть но!

Провадять через товпу в міністерський павільон нового арештанта. А тут, серед строгих, гарних колюмн, в резиденції сьвітлого князя Тавриди, хтось голосно закінчує свою бесїду:

— Най жиють установчі збори! Най жиє република!

Довго не можу вийти з Таврійської палати: в дверях товпа. Тільки що прийшли робітники і член державної думи має перед ними мову.

І так повно, так значучо звучать прості, ясні, одушевлені слова депутата.

На Шпалерній улици народу ще більше. Стоять і дивлять ся через решітку на колюмни палати, де високо филюють червоні прапори робітників, і чогось очікують.

Підїзджають автомобілї з міліціонерами і жовнїрами. На дверцятах одного автомобіля висить зелїзний панцир, найдений у полїцая.

— Протопоповська сорочка! — сьмієть ся робітник, стукаючи по панцири, який видає короткий, глухий згук. — Не до пробитя і не до промокненя!

— Першого сорта! — відгукують ся з публики.

(Дальше буде).

ПОТРІБНО ОРҐАНІЗАТОРІВ.

Потрібно способних людий на місцевих орґанізаторів, котрі би заняли ся орґанізованєм нових відділів і членів У. Н. Союза в Америці, особливо в тих місцевостях, де ще доси нема відділу У. Н. Союза.

По близші інформації треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на слідуючу адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

За головний уряд У. Н. С.:
М. Угорчак, гол. рек. секр.

ЧЛЕНИ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ПОВИННІ РАДИТИ ЧЛЕНАМ ТИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ, КОТРІ БАНКРОТУЮТЬ, ЩОБИ ВОНИ СЕЙЧАС ПРИСТУПАЛИ ДО

на підставі отсеї таблички:

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Ооплата є найдешевша, на яку закон дозволяє, бо виносить:

Кляса	A.	AA.	B.	C.	BB.	CC.
вік	на $250	на $500	на $750	на $1000	на $1500	на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.79	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте заняття.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добра робота.—Коли потребуєте агентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителїв і учителїв музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчем.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінити ся з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

ПОШУКУЮ совісної і моральної господині до веденя дому і до дітий, в віці до 35 лїт. Голоситись на адресу:
M. SAMARANDA, 88-90
1209 R. R. Ave., Olean, N. Y.

Своякт **ПЕТРА ЗАБЛОЦЬКОГО**, походячого з Скалатського повіту, Галичина, зволять зголоситись на понизшу адресу в справі роздїлу гроший, які остали ся по помершім Петрі Заблоцьким в Клермонтськім банку. 88-89
J. BONAS,
101 Main St., Clarmont, N. H.

Пошукую свого брата **ПЕТРА КАЧАНА**, родом з Глїбова, пов. Скалат. 5 лїт тому назад перебував в Данте, Ва. Хто би о нїм знав або він сам, прошу голоситись на адресу: 89-91
NASTIA KATCHAN,
155 Boyden St., Woonsocket, R. I.

Пошукую **МАКСИМА БЛОНСЬКОГО** з села Журавці, пов. Рава Руська. Має перебувати в Магонінґ, Огайо. Хто би о нїм знав або він сам, прошу голоситись на адресу: 89-91
ANDREW JOHN PREDKO,
Box 875, East Youngstown, Ohio.

ПОШУКУЮ ПОМЕШКАНЯ при українській родї з харчем, в дільници Ґрінпойнт, Бруклин. Ласкаві відомости письменно або особисто до:
TONY STRUK,
64 North 7th St., Brooklyn, N. Y.

Пошукую своєї жінки **ЗОСЬКИ СТЕФАНКО**. Вона відїхала від мене 5. марта, забираючи зі собою троє дітий і 500 доларів. Походить з села Конюшки тулїголовські, пов. Рудки; має на бородї з лївого боку бородавку. Найстарший хлопець має 3½ року, дівчина, 2½, а трете 9 місяців. Хто би о нїй знав, або вона сама, прошу голоситись на адресу: 89-90
MARCIN STEFANKO,
2 Englefield Row, Duquesne, Pa.

ПОТРЕБА РОБІТНИКІВ до фабрики електричних виборів. Робота стала. Голоситись сейчас до фабрики: 89
Manhattan Electric Supply Co.,
46 Essex St., Jersey City, N. J.

МИР І ВІЙНА.
Кождий Українець дістане українську і американську фляґу даром, котрий нам пішле 5 адресів Українців на адресу:
N. WELLECHKO, 88-90
829 N. Robey St., Chicago, Ill.

Rosalie F. Janoer АДВОКАТ-ЖЕНЩИНА
котрої головний офіс є під ч. 132 Nassau St., New York, отсим подає до відома отворене філіяльного офісу під ч. 238 E. 6th St., New York, де вона буде урядувати особисто кождого вечера від 5. до 8. вечер. 30-

БРАТЯ! НА РОБОТУ!
Ріжні роботи і служби в містї і на контрах дасть руський адвокат **І. ПОДРУБО.**
Порада даром. Приїзджайте сейчас. Ми також відсилаємо до майнів і фабрики Алюмінїюм. Платня 32½цнт. за годину.
757 South 2nd Street,
87-99 Philadelphia, Pa.

ДАРОМ пішлемо кождому книжку про: спіритизм, гіпнотизм, хіромантію, сни, маґію і много инших відомостий, як також великий каталоґ книжок: українських, російських і польських. Пришліть 5 центів марками на пересилку. — B. Zelski, 150 E. 7th St., New York City. 89—94

Даром
вишлемо мапу Галичини в українській мові, хто подасть нам 5 добрих адресів своїх знакомих. На пересилку мапи залучіть 5-центову марку. Адресуйте: 62-
UKRAINIAN BOOK STORE,
34 E. 7th St., New York City.

Стій! Тут!
ПОЖИТОЧНА РАДА.
Ґарантуємо в 3 місяцях вивчити заочно читати, писати і говорити
ПО АНҐЛЇЙСЬКИ,
лекції посилаємо почтою, по кінченю даємо сьвідоцтво. Школа істнує вже три роки і помогла тисячам людий. Анґлїйський язик потрібний вам тут, а опісля придасть ся по війні в старім краю. Пишіть і записуйтесь сегодня. Поясненя безплатно, пробне письмо 10 цнт. Адресуйте:
AMERICAN PREPARATORY SCHOOL
525 W. 47th St., New York, N. Y.

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Street, NEW YORK, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.
СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.
Лїчить успішно всї жолудкові недуги, легких, нирок і всї другі внутрішні недуги. Лїчить падачку і секретні недуги мущин і женщин. Щепленє проти сифіліса і ріжні инші операції. З великим успіхом лїчить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всї скірні викиди, як також дитинні недуги. Лїкар говорить по українськи і сам виробляє ліки.
Офіс отворений від 9. рано до 8. вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може приїхати нехай пише о нас. 79—

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Осторога.

Пан Микола Гуцул, секретар 803 відділу У. Н. Союза, просить нас о поміщене слідуючого письма:

В місточку Олвайн, Айова, робітники компанії „Шікаґо Ґрейт Вестерн Р. Р." вийшли на страйк, жадаючи підвисшеня платні. Компанія не хоче зґодити ся на домаганє робітників. Вона конче хоче нас цобідити і старает ся спроваджувати людий з инших місцевостий. В тій цїли розсилає своїх аґентів і ріжні оголошеня по ріжних місцевостях, не згадуючи нічого про страйк і обіцюючи добрі гроші. Тим компанія хоче змусити нас, аби ми робили за тусаму платню, що попередно, а з тої платнї годі навіть вижити.

В імени всїх робітників сердечно прошу, щоби тепер підчас страйку ніхто не важив ся їхати до Олвайн, стейт Айова, робити за скеба і тим нам шкодити. А як нам Бог допоможе виграти сей страйк, то тоді оголосить ся се в часописях. Тоді хто схоче, може приїхати. Вірю в те, що ніхто не буде шкодити робітникам у поліпшеню їх долї, знаючи, як капіталісти визискують робучий нарід. А ся компанія, „Шікаґо Ґрейт Вестерн Р. Р.", зі всїх компаній найменьше платила робітникам. — **Н. Гуцул.**

Жонаті будуть увільнені від військової служби.

Ті мущини, котрі мають на удержаню жінку, будуть увільнені від військової служби, без огляду на те, чи вони оженили ся двайцять мінут чи двайцять літ перед покликанем до військової служби. Таке оречене військового закона видав минулої суботи головний маршалок, ґенерал Кравдер.

Застрілив ся з причини бранки.

Джеймс Б. Нейборс, 23-літний подорожуючий купець, замешкалий в Ґрінсборо, Ала., дістав завізване ставити ся перед рекрутаційну комісію. Не хотячи служити при війску, Нейборс позбавив себе житя вистрілом з револьвера. Його рекрутаційний нумер був 258 — перший, який витягнено на военній льотерії у Вашінґтонї.

Грім убив трох жовнїрів.

Із Ст. Луіс, Мо., доносять, що над військовим табором в Максвел лютила ся громова туча, яка наробила воякам богато шкоди. Грім вдарив в одно шатро сплячих жовнїрів і трох убив, а кільканайцять поранив. Спалило ся також кільканайцять шатер.

Посуха і пожари в західній Америці.

З Норт Дакоти доносять, що там панує нечувана доси посуха, яка знищила цілі сьогорічне жниво. На великих просторах спека випалила усю ростинність. На деяких секціях лютить ся знова величезний пожар прерій (степів), а з причини посухи нема доволі води, щоби той страшний огонь хоч у деяких місцях припинити.

Зелїзничий страйк в Шікаґо.

Минулої суботи о 6-тій годині рано в Шікаґо, Ілл., вийшло на страйк 5.000 зелїзничих робітників, так званих „свічменів" (зворотників). С им страйком є обняті 19 шікаґовських зелїзниць. Заходить велика небезпека, що з приводу оголошеного страйку припинить ся у великій мірі висилка поживи й амуніції до східних місцевостий Америки. Державні власти вдали ся у переговори зі спорячими сторонами. Між страйкерами велике обуренє викликала поголоска, що компанії мають намір спровадити Неґрів і ужити їх яко страйколомів. Начальники компаній сю поголоску заперечили. Вони надіють ся зломити сей страйк без помочи чорних, бо богато робітників, які належать до юнії „свічменів", до того страйку не прилучили ся. Важнїйших місць на захоплених страйком зелїзницях пильнують жовнїри, які дістали наказ стріляти на смерть кождого, хто буде якнебудь перепиняти робітникам у їх праці. Окрім того по зелїзничих подвірях (ярдах) розміщено около 500 поліцаїв.

Зелїзничий страйк в Шікаґо проголосило товариство, зване „Бродерґуд оф Релйрод Трейнмен". Се товариство ставить домаганє, аби воно мало право вибирати наставників на зелїзничих ярдах і їх заступників, а компанії на се не годять ся. Се було причиною страйку.

Із шікаґовських зелїзниць розходить ся денно на всї сторони сьвіта поверх 35.000 возів і коли би оголошений страйк удав ся, то се зробило би в цілій Америці величезний заколот. Найбільше потерпіла би через те достава военних матеріялів, тому власти старають ся сей страйк за всяку ціну повалити.

Расові розрухи в Честер, Па.

В Честер, Па. (коло Філядельфії) минулого тижня мали місце два слідуючі по собі розрухи білих з чорними. Підчас тих заворушень убито кілька осіб, а кількадесять ранено. Поліція арештувала богато ворохобників. Причину до тих розрухів дали Неґри, які у вівторок убили на улици загально поважаного білого чоловіка, Віліяма МкКенея.

Протестаційний похід Неґрів у Ню Йорку.

В суботу пополудни відбув ся в Ню Йорку мовчаливий похід 15.000 Неґрів, яко тихий протест проти убитя Неґрів у расових розрухах у Вако, Мемфіс і Іст Ст. Луіс. Сю демонстрацію пояснюють найліпше численні написи, які несли ніґерські скавти, старці, женщини і діти. Ось деякі з тих написий: „Обходіть ся з нами так, аби ми могли любити свою вітчину; дайте нам нагоду до житя; не убий; за незавимість Америки перший пролляв свою кров Неґер — Кріступс Атукс; расове упередженє є плодом неуцтва, а матерю лінчованя; дайте християнського духа у творене законів; десять тисяч з нас воювало в еспаньсько-американській війні; нас прогнали з юнїй, а називають скебами; нас називають лїнюхами, а мордують, коли ми працюємо; ми були перші у Франції — поспитайте Першінґа".

Висші ніґерські достойники їхали в автомобілях, а низші і всї робітники та деякі духовники і жовнїри йшли пішки. Підчас маршу анї один з учасників походу не усьміхнув ся; навіть діти мали на своїх лицях знамя поваги і смутку. Один відділ машируючих ніс стяг з написию: „Каїне, де є твій брат Авель?"

Рух в цїли замериканізованя чужинецьких робітників.

В готелю Континенталь у Ню Йорку відбула ся минулої суботи конференція, на якій було 30 представителїв торговельних юнїй, робітничих журналів і Американської Федерації Праці. Головою на тих зборах був президент А. Ф. Праці, Самуїл Ґомперс. Цїль сеї конференції — поборюванє впливу та німецької пропаґанди і аґітація за війною. На зборах явили ся відпоручники всїх жидівських часописий у Ню Йорку. Вибрано комітет екзекутивний і публїцистичний і постановлено відбувати в тій справі що тижня відповідні мітінґи. Ухвалено ось-таку резолюцію:

„Наша конференція вважає, що обовязком усього народу Злучених Держав, без огляду на стан, національність, полїтику чи релїґію, підпомагати вірно та льояльно правительство Злучених Держав у провадженю теперішної війни за справедливість, свободу і демократію до побідного кінця. Ми зобовязуємо ся підпирати всї чесні заходи в цїли осягненя того наміру".

Обжаловане ґовернора.

Лава присяжних судіїв в Остін, Тексас, поставила в стан обжалованя ґовернора стейту Тексас і трох членів його кабінетуг. Їм закидають спроневіренє публичного гроша. Ґовернор Ферґусон, зложивши вимагану поруку в квоті $13.000, зголосив свою кандидатуру на трету каденцію. В середу палата послів буде застановляти ся над засудом обжалуваного ґовернора.

Зударене причиною смерти і калїцтва.

Тягаровий поїзд зелїзниці „Пенсильванія" наїхав в місцевости Еджватер Парк, Н. Дж., на наладований ґазоліною автомобіль. Від запаленої ґазоліни заняло ся кілька зелїзничих возів і стоячі недалеко шопи. Наслідком сього зудареня згинула 1 особа, 4 покалічило ся смертельно, а кількадесять віднесло лекші ушкодженя.

Патріотизм між кримінальниками.

Мешканців державної вязниці нюйорського стейту, знаної під назвою „Сінґ Сінґ", захопив дух мілїтаризму. З тамошних кримінальників утворило ся дві компанії, які відбувають приписані військові вправи і рихтують ся не на жарти до военного ремесла.

Жовнїрський викрут.

Судові власти в Бравнсвіл, Тексас, працюють над розвязкою питаня, чи жовнїр у купелевім строю є жовнїром, чи ні. Се питанє виринуло з тої причини, що тамошні жовнїри одягали ся в купелевий стрій, замочували ся у воді і йшли просто до салунів, аби там заспокоїти свою спраґу. Салунїсти боронять ся перед властями тим, що вони не годні знайти ріжниці між жовнїрами і цивільними, коли на них є купелевий стрій.

Брехня причиною смерти.

Едвард Пирель, 19-літний молодець з Бруклина, купав ся з иншими своїми товаришами в заливі Джемейка. Нагло почав потопати і кликати о поміч. Кількох хлопців скочило до потопаючого і витаскали його на берег. Пирель почав тоді сьміяти ся з них, бо він зовсім не топив ся, а тільки хотів зажартувати собі зі своїх товаришів. За хвилю він поплив знова на глибоку воду і знова почав кликати ратунку. Сим разом ніхто з присутних не дав уже здурити ся, а Пирель крикнув ще кілька разів і пішов на дно — втопив ся.

Ема Ґольдман випущена з вязниці.

На припоручене найвисшого судії, Брандіса, відому анархістку, Ему Ґольдман, випущено з вязниці за порукою 25 тисяч долярів в ґотівці. Заступник державного прокуратора, Ґарольд А. Контент, не хотів приняти сих гроший і з того приводу між ним і адвокатом засудженої, Ґ. Вайнберґером, прийшло було до острої перепалки. Підчас горячої між ними розмови Вайнберґер закинув Контентови, що він хоче вважати себе і прокуратором і судією і лавою присяжних. На се Контент відповів: „Я повинен витягнути тебе на двір і вибити". А розлючений Вайнберґер гримнув: „Хоч би ти взяв до помочи собі пів тузина своїх асистентів і сам станув з ними, я вас всїх перетріпав би. Ти є ніщо, лише дешевий актор. Ти відмовив ся взяти на поруку моєї клїєнтки „бонди свободи", котрі мають чейже такесаме значінє як і ґотівка. Ти сказав, що хочеш ґотівки. Маєш її". Ему Ґольдман випущено із судового будинку аж тоді, коли в сю справу вмішав ся прокуратор Злучених Держав, Францїс Ґ. Ґафей. Ґольдман виїхала на відпочинок до своеї сестрінниці на Лонґ Айленд і буде старати ся, щоби виєднати увільненє з вязниці свому товаришеви, Ал. Беркманови.

Нивигода з близнюками.

Віліяма Вальша в Ню Йорку прикликали оноді на поліцийну стацію, де находив ся переїханий автомобілем один з його синів-близнюків. Задиханий батько прибіг на поліцію і побачив лежачого на канапі свого 10-літного синка. Старий Вальш вдивляв ся хвильку в лице хлопця, а відтак сказав стурбованим голосом: „Так, я пізнаю... се мій син... але котрий з двох, я не знаю". — „Тату, се я... Едді! — закликав хлопчина. — Але ви не журіть ся, бо менї нічого не бракує. Автомобіль лише подрапав мене трохи".

„Примірний молодець" замордував дівчину.

Кенелон Чейс Вінслов, 23-літний молодець, син заможних і шанованих родичів в Елїзабет, Н. Дж., затруднений в одній промисловій фірмі при Вол стріт в Ню Йорку, минулої пятниці в ночи зайшов до нюйорського готелю Ремінґтон з якоюсь дівчиною, записав ся там яко „Джан Мартін з женою з Бруклина" і просив о кімнату на нічліг.

В кілька мінут по 4-тій рано нічний клерк згаданого готелю побачив, як „пан Мартін" збіг по сходах з гори і хотів дістати ся на улицю. Він був дуже збентежений. Клерк запитав ся його, де він іде. Сей відповів, що спішить по лікаря, бо його жінка небезпечно занедужала. Клерк не випустив його з готелю, але повів з собою на гору. Відчинивши дотичну кімнату, клерк побачив страшний образ. Ціле ліжко було окровавлене, а недалеко від ліжка лежало на підлозі мертве тіло женщини.

Убийника віддано в руки поліції і там він розповів незвичайно свобідно і спокійно подробиці свого злочину. Замордована дівчина називаєть ся Францішка Брадлей, чи Лянґ. Після її слів вона була колись хористкою. Вінслов познакомив ся з нею перший раз 1. мая б. р. Остатної ночи він зійшов ся з нею четвертий раз. По 1-шій годині в ночи він зайшов з нею до готелю Ремінґтон. Десь коло години 3.30 досьвіта він пробудив ся і побачив дівчину зовсім убрану. Вона ховала в панчоху його годинник і лаґодила ся до виходу. Се його розлютило. Він зірвав ся з ліжка і вдарив її з цілої сили в лице. Вона наробила крику. Він хотів її втихомирити, але вона кричала дальше. Тоді Вінслов ухопив каламар і почав бити ним дівчину по голові. Окрім того він затикав її рот простиралом. А коли вона без упину пручала ся, то він бив її доти, доки зовсім не втихла.

Оттак скоїла ся та нічна траґедія.

При убийнику поліція знайшла записник, а в нім імена, адреси і телефонічні числа 20 ріжних дівчат. Видко, богатий і многонадійний молодець умів заживати сьвіта... Коли Вінслова відставлювано до міської вязниці („Тумс"), він жалував ся отсими словами: „Як чоловік посварить ся із злодійкою за приналежну йому річ (він мав на гадці свій годинник, який подарували йому його родичі на його іменини) і не хотячи убе її, то його називають убийником. Але як він вступить до війска і убе 60 Німців, то його уважають великим героем. От таке то жите".

Вінслов є знаний широко в кругах елїзабетських панів і ніхто там не хоче повірити, щоби він міг допустити ся такого злочину. Убийник був минулого року студентом офіцирської школи в Плетсбурґу, а більше ніж рік був учителем одної кляси малих хлопців при епіскопальній церкві в Елїзабет. Грав знаменито в Ґолф і теніс і взагалі уходив всюди за примірного молодця.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Загибіль парохода.

Перед двома тижнями буря, яка лютила ся недалеко Кейп Рейс (Нова Фунляндія), загнала на прибережну мілину великий норвежський пароплав „Крістіянїяфйорд" (10.601 тон містоти), який курсував між Злученими Державами і Норвеґією. Минулої суботи зірвала ся в тих околицях нова морська буря, яка розбила сей корабель на дрібні кусні. Його залоґа, складаюча ся із 250 людий, в час виратувала ся.

Закінчене мексиканського страйку.

Страйк усїх робітників у нафтяних закопах в Тампіко (Мексико), який розпочав ся був перед трома днями, закінчив ся в суботу (28. с. м.). Ґубернатор сеї провінції наказав усім робітникам вертати ся до перерваної праці.

Небезпека епідемії в Німеччині.

[illegible] доносять, що в деяких німецьких містах занотовано кільканайцять випадків дизентерії (біґунки). Власти видали строге заряджене, аби сю заразливу недугу здусити в самім зародку. Берлін і Бремен є з приводу сеї пошести дуже занепокоєні.

Жидівське військо.

Англійське военне бюро з Лондону доносить, що там уформував ся окремий жидівський полк піхоти під проводом досьвідчених офіцирів у висшій команді.

В Хінах ще нема спокою.

З Шанґаю доносять, що в Ченґ-Ту, столици провінції Ше-Чуен, розпочала ся між військами Кевей-Чов і Юн-Нан поважна битва о провід в сїй провінції. Місто стоїть в огни, а населенє в переполосі втікає.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

О. Г., Екселсіор, В. Ва. — З надісланих Вами образків ми користати не можемо. Більше не присилайте.

О. М., Ню Кесл, Па. — Ніяка українська ґазета зі старого краю до нас не приходить, тому не можемо подати Вам ніякої адреси.

ДО ВІДОМА ВСІМ ВІДДІЛАМ І ЧЛЕНАМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

ОТСИМ ПОДАЄТЬ СЯ ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, ЩО

XIV. ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ У. Н. СОЮЗА

ВІДБУДЕТЬ СЯ В МІСТІ

HARRISBURG, PA.,

почавши від 22. жовтня 1917 року.

Згідно зі статутом У. Н. Союза кождий відділ У. Н. Союза, котрий споєнив всі приписи і постанови, приписані статутом тої орґанізації, має право вибору делеґата на конвенцію.

Всі відділи мають приступити безпроволочно до вибору свого делеґата так, щоби до 22. серпня с. р. всі делеґати були вибрані, а їх імена і адреси були заслані до головного уряду У. Н. Союза на відповідних до сього повновластях.

Такий відділ У. Н. Союза, котрий не був членом орґанізації що найменьше шість місяців до дня конвенції, не має права до вибору делеґата.

Відділ, котрий має право до більше ніж одного голосу, може застосувати ся до §11 статута.

Делеґатом на конвенцію може бути вибраний кождий член У. Н. Союза, котрий є що найменьше шість місяців членом дотичного відділу і У. Н. Союза, та вміє читати і писати.

Відділ не може вибирати за делеґата такого члена, котрий є рівночасно головним або місцевим урядником иншої подібної орґанізації.

Відділи, котрі не хочуть висилати делеґатів, а хотіли би бути заступленими на конвенції, мають застосувати ся до §18 статута орґанізації.

Рівночасно взиваєть ся всі відділи, котрі є управнені до вибору делеґатів, щоби всі як один виповнили свій обовязок супроти своєї орґанізації. Кождий відділ повинен старати ся вибрати і вислати свого представника на конвенцію. Від делеґатів буде залежати будучність нашої орґанізації.

Місце конвенційної галї і порядок конвенції оголосить ся пізнійше.

ЗАМІТКА: Зміна місця конвенції з Філядельфії до Гарісбурґа наступила з причини теперішного виїмкового стану в Америці.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 20. липня 1917 р.

Д. КАПІТУЛА, предс.; А. ШАРШОНЬ, кас.; С. ЯДЛОВСЬКИЙ, секр. фін.;
М. УГОРЧАК, секр. рекорд. А. САВКА, завідатель „Свободи".

„МИ З БОЖОЇ ЛАСКИ" ПОВОЛИ ЩЕЗАЮТЬ.

—o—

„Ми з божої ласки підемо в смертельний бій з Москалями" — казав покійний Франц Йосиф три роки тому назад, але на жаль „з божої ласки" не діждав ся кінця. „Ми з божої ласки заключимо окремий мир з Австрією" — ще так недавно горлав Николай, але заки договорив чарівної молитви, пішов коміть головою. А Вільгельм ще й нині, щонебудь постановляючи для добра свого народу, иншими словами не відзиваєть ся до своїх вірних підданих. На щастє, не богато тих „з божої ласки" остало ся... Небавом і на насінє не стане... А фраза, якою вони так облесно в своїй гордости послугують ся, стане для будучих поколінь сьмішною поговіркою, поясняючою, що між иншим і того рода дрібничка давала ся в знаки їх предкам. Нераз задля її важности вони потоками виливали свою невинну кров.

Цікаво було би знати, відки взяло ся те „з божої ласки". Що з неба не впало, се більше як певно, а що воно було, є і покищо якийсь час єще буде, се факти, які самі про себе говорять. Наука чудес не знає; для неї нема нічого несподіваного. В універсальнім проґресі, в тім одиноко вічнім дійстві, якому ні початку ні кінця, в тім невгамованім руху наперед, де такі подробиці, як переvороти політичні, або війни на нашій терпеливій планеті спадають до нулї в своїй пропорції, все находить своє поясненє. „З божої ласки" повстало, розвинулось і зникне (але вже без божої ласки) зовсім натуральною дорогою; як все инше зникаюче. І коли вже нині видаєть ся тих кілька слів, скомбінованих в нещасне реченє, чимсь сьмішним, то не було їх значінє сьмішною річию в в епохах, де шукаємо за його початками. В них містить ся правда, яка про себе говорить, а притім стає коментарем для споріднених річий.

Говорить історія, що колись жив чоловік без ніякої власти. Був независимим паном і сповняв наложені природою обовязки без клопоту, хоч несьвідомо: чому і на що. Се тільки так здаєть ся, особливо в порівнаню з нинїшним житєм. Він поза собою бачив, зглядно почав спостерігати собі подібні і неподібні сотворіня, а попри те він почав помічати природні дійства, яких по більшій части не розумів. Се був перший початок його клопотів, а заразом поступу. Коли ум його не спроміг ся на вдоволяюче розвязанє деяких дійств, він відносив ся до них з респектом, хоч одні любив, а другі ненавидів — залежно від того, чи вони були корисні чи шкідливі. З бігом часу находились одиниці, які, обдарені духовими чи фізичними прикметами, потрафили опанувати деякі природні явища на чудо і страх пересічних смертельників. Тимсамим ставали вони рівними самим явищам, а що ті явища уважало ся богами, тому і їх посередників міряно тоюсамою міркою. Так повстала релїґія і її репрезентанти та оборонці. Справи релїґії, яко неприступні пересічному розумови, стали ся чимсь важнійшим ніж справи сьвітські. Поволи релїґія ними зовсім заволоділа, а що вона мала свою неограничену силу, тому власть релїґійну утотожнювано з властию сьвітською. Власть, яку нині називаємо політичною, правною чи просьвітною, була колись зосереджована у власти релїґійній. Давні племена були зорґанізовані після своєї релїґії; скільки було племен, стільки було релїґій і навідворот. Подекуди та засада ще й до нині не щезла. З розвоєм наук релїґія почала тратити свою власть і поволи виробляла місце власти сьвітській. Правда, хоч і передтим появляли ся течії ідеальнійші, противні релїґійному консерватизмови, то однак падали вони жертвою загальної опінії. Все поступало відповідно до розвою загального. Се і нині має своє місце. Але не легко прийшло ся власти сьвітській визволити ся з тяжких кайданів релїґійних. Вона в поважних та небезпечних моментах все нею послугувала ся. Така то причина, що те „з божої ласки" і до нині задержало ся.

І чи дивувати ся нині, що якийсь-там король послугуєть ся милозвучною фразою „Ми з божої ласки"? Вони по більшій части роблять се проти особистого переконаня. Вони-ж лялькою в руках загального поступу. Вони до певного степеня сповняють волю загальної опінії. Тому та фраза може бути заразом і міркою цивілізації даного народу. Ще вчера деякі нею послугували ся, а нині се вже належить до історії і тому сьміло можна сказати, що й нинїшні підуть тоюсамою дорогою. Коли однак заходить питанє, чи має рацію істнованя подібний стан, то се річ зовсім инша. Загальний поступ так мірний і сталий, що як назад йому ніколи не вернути ся, так і наперед він не робить великанських скоків. Хоч иноді трохи і скочить, то — на жаль — тільки на те, щоби потім цофнути ся назад або нерішено станути на місци.

Ми нині переживаємо добу демократизму. Його знамя: „одинока воля—се воля загалу". Висказують його в ріжний спосіб поодинокі народи, але се їх питомість і гордість. Правда, одні взорують ся на других у стремлїню до подібних цілий, але тільки взорують ся, не показуючи своїх питомих прикмет. В одних державах нарід іменує своїх репрезентантів на ограничений або неограничений час і дає їм право безпосередно і независимо рішати про загальні справи, а в других державах діеть ся трохи відмінно. Що сього рода стан не є ще ідеальним, се ясне. Який буде слідуючий, се річ в першій мірі пророків-мучеників та ідеольоґів, а в другій — річ будучих поколінь, яких ми не знаємо і не будемо знати. Певне однак, що „з ласки божої" більше не верне, а хто знає, чи і „з ласки люду" що останеть ся... Її місце займе щось, про що тепер нікому і не снить ся.

М. Д.

Дописи.

З CLEVELAND, O.

Дещо про угроруську „славность".

Мені подарило ся бути дня 15. с. м. на тутешній угроруській „славности". Хоч я не мав часу, то таки пішов подивити ся та послухати, що там такого буде, тимбільше, що там запрошені були і зненавиджені через Угрорусів Українці, а також запрошений був о. Тарнавський на бесідника („речніка").

О скільки я дізнав ся, то панове аранжери від того славетного віча мали поінформувати о. Тарнавського і його церковну громаду, що то мало бути „всеславянське" віче, і о. Тарнавський радо згодив ся на се, щоб і його громада була також репрезентована в тім вічу; та на жаль так воно не було, бо Словаки, Чехи і инші славянські народности не явились на се віче; були лише угорські Українці і галицькі, котрих впроваджено в блуд. Се заявив і о. Тарнавський у своїй бесіді, що його впроваджено в блуд. Та меньше з тим... Каже народна приповідка: „Нема злого на сьвіті, щоб часом і на добре не вийшло".

Галицькі Українці поставили ся в як найбільшім числі. О. Тарнавський, яко проводир української громади від парохії св. Петра і Павла, висказав свої гадки й ідеї українського народу від найдавнійших часів; згадав також про теперішну пору, о що добивають ся Українці в Росії і Галичині. В своїй бесіді згадав про царські кайдани, котрі давили український нарід через сотки літ. Він напятнував також польських верховодів в Галичині, котрі знущали ся немилосерно над чотиромілїоновим українським народом. При кінци своєї бесіди побажав кождому славянському народови повної свободи.

Відтак наш український „Боян" відспівав грімко „Ще не вмерла". Я чув від кількох угорських Українців, що хвалили собі бесіду о. Тарнавського. Також зауважив я, що проводирам від „Соєдиненія" не подобало ся те, та мусіли змовчати і не протестували проти „Украінцов". Наші домашні кацапи не знали, що з собою робити, бо замісць „Боже царя храні" на угроруськім вічу перший раз співало ся „Ще не вмерла Україна", а також перший раз говорив Українець.

Опісля забрав слово православний сьвященик, о. Лисенковський з Клівленд, О. Він говорив на тему історії Славян з давних часів. Здемаскував також політику кайзера, та — на жаль — ані словом не згадав про бувший царський лад в Росії, ані про теперішне революційне правительство. Свою бесіду виголосив в українській мові.

Чому він змовчав про такі важні події, які зайшли тепер в Росії, можна догадати ся. Одинаковож він ані словечком не запротестував проти України, хоч кацапи були певні, що він запротестує проти реферату о. Тарнавського. Та се не стало ся... Видко, що о. Лисенковський не є чорносотенцем. Се чоловік з висшим образованєм, чоловік інтелігентний, отже не пара першому-ліпшому викропленому на борзі батюшці... Про других, себто про угроруських „бесідників", шкода й згадувати; було їх кількох, і всі говорили на одну і ту саму тему: св. Кирило і Методий, кирилика — щось в роді церковних проповідий. Насипали Мадярам, Німцям і своїм „духовнікам", котрих обіцяли бити „аж до чарней землі".

О скільки я переконав ся на тім вічу, то мушу признати рацію угорським закріпощеним Українцям, котрі терплять і зносять гнет під мадярським правлінєм. Що вони так немилосерно бють своїх сьвящеників, то в тім також є рація, бо нарід хоче свободи, хоче затримати свою народність, а їх сьвященики, замісць їм помагати в їх праці, не беруть ніякої участи у вічах, а також шкодять їх політичній орґанізації, „Народной Обрані", бо всі вони як один — мадярони. Нарід сам в розпуці взяв ся себе ратувати, а не маючи проводирів — своєї інтелїґенції, котра могла би повести їх як слід дорогою до правди, сьвітла і волі, — добиваєть ся сам лучшої для себе долї. Чи се йому вдасть ся, — я сумніваю ся... Проводирі, котрі взяли ся вести себе і нарід на сліпо, боять ся „Украінцов", як чорт сьвяченої води. До Москалів їх також не тягне, а з такої роботи, яку вони роблять, скористають хиба Мадяри. Вони можуть тут кричати, лаяти, бити Мадярів, а вони там в краю докінчують з Русинами свою роботу, яку зачали в часі війни.

Наші галицькі кацапи тепер по тім вічу голови потратили і роздумують над тим, хто вони є: „Украинци или русскіе". На свого батюшку сиплять громами і шляками, чому він не запротестував проти „мазепінцов". Щось — кажуть — мусить бути правди про ту Україну, коли наш батюшка не сьмів запротестувати. Деякі є нік вже й роздумують над своїми „прегрішеніями", тай бють ся в груди за свої „вольная і невольная".

Наша кольонія дуже вдоволена з того тепер, що ми взяли участь в угроруській „славности", бо трафила ся нагода сказати дещо про Україну, де всі могли почути, що Україна була, є і буде!

Дай нам, Боже, як найбільше таких угроруських „славностий", а тоді може удасть ся якось просьвітити угорських Українців: хто вони є і чиї вони діти, — а наших зацофанців моглоб ся вивести на праву дорогу.

Сокіл.

І. КОРОЛЕВСЬКИЙ.

ДВІ МОГИЛИ.

Оповіданє з сибірського житя.

IV.

НОВІ ПРИГОДИ.

Сейчас покинув Ясенко тюрму. Характер околиці в нічім не змінив ся, тільки ліс ставав декуди густійшим. З могутних галузий звисали леди, а довкола саний виднів слїд медведів. Мабуть були се неабиякі медведі, бо сліди їх ніг рівнали ся тарілці.

Ясенко відчіпив сейчас посторонки, рішив ся пійти на прохід, вилїзти на найвисший дуб та глянути довкола. Щоби стало безпечнійше, взяв з собою рушницю.

Не довго шукав Ясенко за дубом. Кількадесять кроків на ліво і вже сидить на голові царя. Як далеко закинув оком, нічого не бачив, лише сніг та сніг. Ніде дим не зраджував людського житя, нічийого голосу не чув на пустині. В розпуці став назад злїзати. Вже досягав ногою землї, та нечайно глянув на сани. І дивнє диво! Величезний медвідь силував ся всадитись у нутро скрині крізь отворені двері.

Тяжко й представити собі, як дуже сполохав ся Ясенко.

Що-ж йому почати? Чи може, щоб не стати ся жертвою сибірського медведя, вернути назад на вершок і тут живцем замерзнути? Але щаслива думка мелькнула у його голові. Він рішив побороти ся з могучим тираном. Вмить ока зїсунув ся з дуба, хватив рушницю, оглянув пістолї і скочив у бік за санки. А медвідь втаборивсь уже на сани і розсїв ся наче староста. Ясенко вдарив рушницею до дверий. На хвильку все замовкло, аж опісля сунеть ся медвідь з середини...

Здоровезний був собі парубяка, котрого сибірські стрільцї охрестили „старим хлопчиною". Зустрівши ся з господарем дому, засьміяв ся з його перестраху й вищірив йому два ряди кливаків. Але грубяка нівроку не міг перепхати ся крізь двері. З тої хвилї старав ся скористати засланець, щоб оловяним горохом почастувати „вуйка"*). По короткім думаню спинув ним з рушниці в самий вуйковий рот. Здасть ся, не в смак був „вуйкови" горох, бо він стиснув зубами й цілим тілом кинув ся на суперника. Ясенко подав ся взад і ладував знова рушницю. Заки зміг упорати ся, медвідь знова прийшов до себе. Вдруге загреміла рушниця і медвідь повалив ся на землю. Горох-куля вбила ся йому через око до мозку.

Витязь відсунув тїло медведя й радіючи ввійшов до нутра, щоб розглянутись, як погосподарив медвідь.

В нутрі цїла пустиня. Медвідь поїв все, що було в скрині, а що не вмістило ся, те поперевертав. Лиш одно втішало його, що „вуйко" заплатить за шкоду ідеальною шинкою. Уладив на борзї осередє хати і вийшов на поле, щоби зняти кожу з медведя. Розпалив опісля огонь, всадив в нього медвежу литку і спік, мов кухар. Нім вечір наспів, Ясенко заосмотрив ся в печеню. Тому вернув до своєї твердинї, зачинив ся як слїд та ждав нової пригоди.

Він знав, що доки скриваєть ся в санках, про небезпеку нїщо й говорити. Недалекий рик зголоднїлих вовків небогато наганяв йому страху. Порозкидані кістки убитого медведя тріщали мов пліт в зубах сіроманців. Що не взяв Ясенко, те остало ся вовкам. Ясенко розтягнув ся як довгий на ліжку і силував ся заснути, та дарма. Полева сцена зміняла ся що хвилї.

Скільки вовків зблизило ся до саний, тому Ясенко не знав і ліку. Сильно броїли хижі краяни, аж доки зоря не погасла на небі. Тоді вже здрімав ся бідний засланець.

Покріпившись на тїлі, він прокинув ся десь аж під полуднє. Відправив молитву, добув з кишенї образець, а вглубивши ся в нього душею, процідив крізь зуби до себе:

— Нещасна княгине, як доля нехтує тобою!... Може вже й забула про все, та я довго-довгенько тут страдати-му в сїй Сибіри!... Таке скрізь лучаєть ся в житю! За правду — горе, за зраду — ордери. Що ти правдива російська цариця, тому й горе-лихо злетіло на тебе. Та смерть в усьому рішає!...

Таке мріяло ся весь час в голові Ясенкови. Цїлий потонув в задумі й розважав свою оплакану долю. Але згадка про Алексієвну додавала йому духа.

Серед того підняв ся він зі свого ліжка, щоби на вид волї прорвати кайдани вольнодумних мрій. Привчений вчера, зачинив двері, бігав довкола саний та розгрівав замерзлі суставн.

Та не довго тїшив ся тим рухом. Як грім три вовки звалили ся до саний і Ясенкови ледви стало часу схоронити ся з житєм. Та не стало часу дістати ся до нутра, тому скочив на верх і хватив рушницю. Ще нещастє хотїло, що вовки скликали притім братів-товаришів і всї разом стали облягати Ясенка.

Проводир громади, величезний жерлюка, сьміло пробував вискочити на скринку. Вже поклав передні лапи на верх саний, та Ясенко так щиро почастував його кольбою по голові, що сей з болю повалив ся на сніг.

Цікаве видовище представило ся його очам. Оба вовки в надії, що їх проводир вже не жив, кинули ся з ревом на нього. Однак надія завела їх. Скоро тільки приголомшений почув в своїй шкірі зуби приятелів, зірвав ся нагло з землї. З пімсти за се зачерепив зубами одного вовчиска за карк і став ним так заїло шамотати об землю, що сарака ледви видер ся живим. Таксамо розправив ся і з другим. Покинули оба Ясенка і побігли сьвітами. Тепер лишив ся тільки один. Кроваво-хижим оком він споглядав на Ясенка. Сей держав рушницю дуже осторожно, бо чув від стрільців, що вовк перейде лиса. Тепер переконав ся, що слова стрільців мають слушність. Він видів, що вовк наче тїшить ся з того, що вся добича дістанеть ся йому одному.

Тут треба згадати, що сибірські вовки далеко не такі як наші. І сила в них незвичайна і лїдстуном користовують ся. Ясно-сиве волосє відріжняє його від нашого. Тому й боротьба з ним — то не переливки.

Ясенко наладував рушницю. З його очий жевріла жадоба боротьби. Хто вже раз попік ся, той і на лїд буде дути. Грізна небезпека вляла в нього відваги.

Міжтим вовк кружляє й кружляє і шукає нагоди, щоб скочити на сани. Нараз причаїв ся. Сліпаки мов грань спозирали в гору; з огородженої зубами пащі перевісив ся предовгий язик. Його боки, мов ковальський міх, заломлювали ся, то знов надували ся — знак, що голодний.

Скоро тільки Ясенко намірив ся до нього рушницею, він мов на команду зірвав ся на рівні ноги і давай дальше кружляти.

Вкінци шибнула Ясенкови щаслива думка. Він поклав ся поперек на сани і налагодив рушницю. Хвиля тишини — і мов лев на пустинї кинув ся вовчиско на сани.

Підступ удав ся.

Мов опарений відскочив вовк назад, бо Ясенко почастував його по козацьки з рушниці. Заревів раз-другий і мертвий повалив ся на сніг.

* * *

— Славно! — озвав ся хтось в сїй хвили могутним голосом. Ясенко набивав рушницю, а коли поглянув за себе, побачив стрільця в соболевім плащи, що саме тоді виходив зза дерева, де недавно передтим стояв укритий.

— Славетно стрільнув! — озвав ся вдруге стрілець і чеше просто Ясенкови на стрічу. Ясенко скочив з санок і собі пігнав ся до стрільця.

— Я зву ся Шувалов — сказав стрілець і простяг руку до Українця, — в Росії вважав ся ґрафом, але тут все те є зайвим.

— Чи се засланець, як і я? — поспитав ґрафа Ясенко і назвав себе по імени.

— Сибір за провину! — засопів Шувалов. — Пятнайцяте літо з верхом добігає, як ся пустиня менї вітчиною. Вже й гаразд тут розгосподаривсь і взяв за подругу Каму з Самоєдів. Моя домівка відси пять верств. Коли не пожалієте труду і не згордите моїми порогами, рад буду за се вам на віки.

Ясенко не дав ся довго просити. Хвилина опісля й оба були вже в дорозі. Через добру годину бродили по снїгах, аж вкінци добили ся до великої ріки, якої бурні филї носили криги леду.

— От вже й Об — промовив Шувалов. — Се моя одинока відрада. Його риби є поживою менї й дружині, коли рени втїкають на полуднє, а качки й гуси страхають ся півночи.

Ще довго йшли берегами ріки, відтак скрутили в ялинний лісок, аж вкінци дійшли до хутора, що скривав ся між лісом від сибірських вітрів. А хата в Шувалова така, що й вікна в землю повростали, тож він їх кілочками пообгороджував, щоб свинота не повибивала.

— Отсе й моя палата — процідив крізь зуби Шувалов і стримував величезного пса, що недалеко воріт вилежував ся під шопою. Саме тоді отворили ся двері, а крізь них виглянула жіноча голова. Черти її лиця були умірені, але скісні очи й воронячий ніс зраджували її монгольське племя!

— Камо! — залунав голос Шувалова — се гість-засланець, як і я!

— Здоров був! — пробелькотїла женщина й протягла Ясенкови руку. Опісля чистою російською мовою попросила його, щоби зайшов з середину.

Нутро хати й кімнати було чисте і приємне, а коли Кама принесла чаю, то Ясенко чув ся наче на Україні.

Кама з Самоєдів пристрасно привязала ся до Шувалова. Нічого сьвятійшого не було в неї над його слово. Коли упорала ся вже коло гостий, стала дальше плести рибацьку сїть.

— Як жеж припав вам до вподоби мій хутір? — спитав Шувалов, усьміхаючись до Ясенка. — Чи вжеж би був недогідний?

— Хорони Боже! — відповів Ясенко.

— Ся хата похоронила всї згадки моєї винувшини! — сказав тужливо Шувалов. — Коли воля, послухайте, я розкажу: Був я адютантом нещасного Петра, царя всеї Росії, що його, як звісно, тиран-Катерина, хоч був її мужем, веліла убити. Вірно служив я цареви, а ся вірність загнала мене в Сибір!... Ах, сей проклятий Орлов! До віку того не забуду, як він вдер ся до тюрми царя; до віку звеніти-ме менї з ухах жебручий голос царя о поміч! Ах! Як я в нічім не міг прислужити ся йому, бо Орлов засунув за собою подвої (засуви).

— І я з вами серцем можу закликати: о сей Орлов! І земля його носить на собі! — грімко перебив ґрафови Ясенко і люто затиснув пястуки.

— Тепер вже черга й на вас! — промовив ґраф з нетерплячкою. — Скажіть що й про ваше житє!

Ясенко все переказав, що доси перебув в житю, а Шувалов потрясав лише головою.

— Нещасна Росіє! — зітхнув наконець, коли Ясенко скінчив оповідати. — Колиж покінчать ся тоті тиранства, коли вже вдарить година твого спасеня? Що подумає нарід, коли історія подасть йому такі приміри його державців! Щоб зберегти свободу, кинеть ся в обійми драконства!

Так гуторили оба засланцї і не счули ся, що ніч давно перед ними. Серед того Кама заходила ся коло сітки і пильно слухала розмови. Вкінци вповістив ґраф, що час вже спочивати. Він запровадив гостя до малої кімнати, де були розстелені медвежі шуби. Тут проспав ся Ясенко далеко солодше ніж передше на своїх санях.

V.

ДВА ПРИЯТЕЛЇ.

Слїдуючого дня, коли тільки справили ся з чаєм, що його подала їм Кама, повандрували оба засланцї до саний, аби їх як мож найблизше притягнути до оселї. Шувалову стрілила щаслива думка: ловити рени, запрягати до саний та вживати їх замісць коний.

— Коли схочемо колись пустити ся на далекі лови, тодї санки станують нам в потребі, щоби привезти на них повно мяса та шкіри — промовив ґраф до Ясенка.

— На наших санках обїдемо Об, тихцем виїдемо з Сибіри та разом пійдемо в Норвеґію.

Ся сьміла гадка вразила Ясенка.

— А що-ж станеть ся з Камою? — поспитав він Шувалова.

— Кама пійде вслїд за нами — холоднокровно відповів ґраф — пійде за нами в край далекий і пригодить ся нам в нашім житю, щоби порозуміти ся з людьми її племени. А щоби ви знали, я розкажу вам, яким чином я одружив ся з Камою. Сім літ тому назад, як я гонив медведя, котрого нечайно пострілив в голову. Застав я його серед дебрі, яка була ослонена скалами. Стрілив вдруге — хибив... Розлючений зьвір кинув ся на мене. В тїй хвилї одиноку надію поклав я на свій кинджал. Страшна була боротьба... Вкінци я повалив ся непритомний на землю. Коли прокинув ся, узрів я дївчину, що недалеко від мене пасла рени. Ніколи не забуду, як вона заходила ся коло мене. Між скалами й обривами, де недавно передтим царював медвідь, вистелила менї безпечне ліжечко. Що дня приходила зі своїми ренами та що дня жаліла ся передімною, що не може взяти мене до своєї осади, бо уряд смертию карати-ме того, хто би в чімнебудь зносив ся з засланцями.

— Рани скоро згоїлись, а я міг вертати до хати. Та Кама не покидала мене; минув рік, а ми вже й повінчали ся з собою. В сїм ділї пособляла ґубернаторова.

— То і ви знаєте Алексієвну? — з зачудованєм закликав Ясенко.

— Ще й як! — відповів ґраф. — Похмурного дня виїхала Кама, а з нею підплачений православний піп. Тайком без шуму ми й повінчали ся...

Добру хвилю йшли оба засланцї разом і весь час не говорили до себе нї словечка.

Нагло перервав Ясенко мовчанє:

— Алексієвна Харков, знать, характерна женщина.

— І справдї — сказав ґраф — се тип неабиякої людини...

— Ах, до сто чортів, деж дїли ся сани? Ми повинні їх вже давно надибати, а тут за ними й слїд загинув.

І Ясенко побачив, що санок нема.

Коли стали на місци, побачили слїди кінських копит — знак, що сани відїхали.

— Тепер нічого нам робити — тихим голосом промовив Шувалов — як тільки що сили гнати до Березова й оповістити про все Алексієвну, а вона — добра мати — в сїм і попіклуєть ся.

Ясенко пристав на се і оба пустили ся за слїдом санок. Вскорі забілїли перед їх очима деревляні хутори сибірського Березова. По дорозї вступили до заїздного дому, щоби в дечім розвідати ся про житє в містї, яке, мов місяць на небі, раз-враз зміняло ся.

У великій, обкуреній сибірській баштарні стрінули вони одну душу. Се був Самоєд — чоловік недбалий, а головою сягав аж під стелю. Очи в нього жевріли гнївом і лестию, а в його душі ховав ся хитрий зьвір.

На вид Самоєда ґраф наче не той... Лице його посоловіло і з боротьбою у серці приступив до розмови.

— Здоров був, Харук — заговорив до нього.

Самоєдський накорінок усьміхнув ся зі злобою, та відповіди від нього не було ніякої; в сїй хвилї він вийшов із закуреної хати, сїв, мов в огни, на маленькі санки та помчав, наче вовк, серед снїгів.

— Дійсне проклятє! — сказав Росіянин. — По що менї було до нього обзивати ся. Він суперничив зі мною о Каму і лиш далекий хутір спас мене від його стрічі.

Ясенко що сили потїшав приятеля і вмовляв в нього, будьто Самоєд не квапить ся йому шкодити.

— Най буде, як хоче! — гримнув зажурений ґраф і звернув ся до господаря, що сам колись був засланцем.

— Що чувати у вас нового? — спитав господаря.

— Богато, богато, любий батечку — відповів не надумуючи ся господар. — Два тижнї минає, як у нас в Березові обернуло ся все до гори корінем. Приїхав новий ґубернатор, а старий, бачите, в дорозї до Петербурга, щоб здати справу зі своїх дїл. Ходить чутка, що для нього зладжений там вже стричок...

Оба засланцї при сих словах зміряли сь очима від ніг до голови.

— А деж обертаєть ся сама ґубернаторова? — спитав Ясенко господаря.

— Остала в Березові — відповів господар. — Уряд лякав ся, щоби, крий Боже, Харков не втїк в дорозї, от тому здержали його жінку.

— Нещасна офіра! — зітхнув Ясенко й потонув у глибокій задумі.

— І справдї нещасна! — відповів господар. — В цїлім Березові не найдеть ся нї одної душі, щоб не боліла з її нещастя. Та батечки! Знать, ви сибірські засланцї?...

— Так, дійсно! — в один голос загомоніли засланцї.

— Новий ґубернатор велів оголосити, щоб ніхто з засланців і ногою не сьмів ступити до Березова. Бережіть ся, щоб ви не впали в сильця!

Ся вість дуже вразила обох засланців, тимбільше, що стрінули ся з Самоєдом Харуком.

Оба завели раду, за що їм брати ся.

— Скорше, ніж потону в сиґовім мори, мушу конче бачити ся з Алексієвною — рішучо промовив Ясенко.

— І я також хочу їй подякувати, тай жаль менї сеї безталанної жінки — озвав ся ґраф Шувалов. — Та добре базікати: „Мушу бачити ся"; але я спитаю вас: яким чином? З кождою хвилею нашого зволїканя росте, довжає нам меч над головами, а небезпека таки нам на карку!

— Та годить ся порадитись і нашого господаря.

— Ща-ж, батьку, — закликав Шувалов на господаря, що стояв в кутї великої баштарні, — ходи, батьку, не пора тобі нас лякати ся!...

Чемний Сибіряк приступив до Шувалова.

— От тобі десять рублів — промовив до нього ґраф — коли приведеш от-тут Алексієвну.

Господар довго вагав ся, та сила золота взяла верх.

— Пострівайте! — сказав, нагнув шапку і вийшов з хати.

* * *

В сибірськім мори нікому й не снило ся стеречи бувало каторжника. Ніяково було відтам і втїкати, бо крила чорного орла*) сягали аж по Камчатку! Рідко вдало ся втїкнути каторжникови зпід здоровезного російського кнута! Декотрі сьмільчаки гинули серед снїгів, не один попав ся в руки дикарів, богато, богато половлено назад.

Тільки в товаристві купецької каравани спасав ся збіглець перед погонею. Та надибати каравану в Сибіри річ не легка. З каторги не пустять, гостинцї засипані снїгами.

Алексієвна Харков, хоч муж був засуджений, все таки вживала вольної свободи, а коли господар оповів їй про все, закинула ся плащем і готова в дорогу...

— А чи знають вони про те, що тут набалагурило ся? — спитала цїкаво господаря.

— Все знають, ніяка тут тайна! — прошептів старий Сибіряк.

*) Гуцули зовуть медведя „вуйком".

*) Чорний орел — знамя російського уряду.

(Дальше буде).